

Η Αρχόντισσα του Πόντου»· Ευθυμία Βαρυτιμίδου - Σάνο Χάλο

/ [Γενικά Θέματα](#)

Πέθανε η Αρχόντισσα του Πόντου» η οποία σε ηλικία 105 ετών διέδωσε σε όλο τον κόσμο την Γενοκτονία του Ποντιακού και Μικρασιατικού Ελληνισμού. Η Ευθυμία Βαρυτιμίδου, έζησε το 1920 τη γενοκτονία. Έχασε όλη την οικογένεια της, επέζησε μόνο αυτή καθώς οι γονείς της, για να τη σώσουν από το θάνατο, την εμπιστευθήκαν σε μια άλλη οικογένεια. Σύμφωνα με ανακοίνωση της Παμποντιακής Ομοσπονδίας ΗΠΑ και Καναδά, «η Ευθυμία Βαρυτιμίδου του Χαραλάμπους, σύζυγος Αβραάμ Χάλο, υπήρξε μια εξέχουσα προσωπικότητα, ένας ζωντανός θρύλος μαχητικότητας και κουράγιου, μια γυναίκα με όραμα και πίστη. Η Σάνο Χάλο με την προσωπική της μαρτυρία για τα πάθη που είχε υποστεί πριν από 90 χρόνια στη γενέτειρά της, τον Πόντο, όπως αυτές καταγράφηκαν από τη κόρη της Θία Χάλο στο βιβλίο «Not Even My Name» - «Ούτε το Όνομά Μου», πρόβαλε σε όλο του κόσμο το μείζον εθνικό ζήτημα της Γενοκτονίας των Ελλήνων του Πόντου και της Μικρής Ασίας και όλων των χριστιανικών λαών της τότε Οθωμανικής αυτοκρατορίας».

Το εξαιρετικό βιβλίο εξιστορεί τη δραματική πορεία θανάτου της δεκάχρονης τότε Σάνο από τον Πόντο μέχρι τον Λίβανο, κατά την οποία ξεκληρίστηκε όλη η οικογένεια και την - 70 χρόνια μετά - συνταρακτική αναζήτηση της πατρογονικής

της εστίας, ώστε να ανακαλύψει την εθνική της ταυτότητα και το οικογενειακό της όνομα μέσα από τις θολές παιδικές της αναμνήσεις.

Η Σάνο Χάλο ήθελε με “θείο” πείσμα, όχι απλά να μην ξεχάσει, αλλά πολύ περισσότερο να αυτοπροσδιοριστεί εθνικά, κοινωνικά και ιστορικά. Και το πέτυχε με την πίστη και τη βοήθεια της κόρης της Θία. Η Γιαγιά του Πόντου έμαθε επιτέλους το πραγματικό της όνομα, έμαθε ποια είναι. Δεν έκανε το χατίρι των γενοκτόνων της. Επέζησε, κράτησε σαν φυλακτό τις θύμησες, τις διηγήθηκε, τις κατέγραψε με την πένα της κόρης της και δίδαξε την οικουμένη το ανείπωτο δράμα των Ελλήνων του Πόντου, των χριστιανών της Μικρής Ασίας. «Η Σάνο Χάλο υπήρξε αναμφισβήτητα μια θρυλική μορφή του Ελληνισμού, ένα τεράστιο εθνικό κεφάλαιο της Ομογένειας μας». Στην ανακοίνωση σημειώνεται και το εξής: «Σε μια συμβολική καμπή της ιστορίας της Γιαγιάς το Πόντου, στα εκατοστά γενέθλιά της, αποφάσισαν φίλοι και συγγενείς της, να εορτάσουν την 9η Μαΐου του 2009 τα εκατοστά γενέθλια της στη Μονή της Παναγίας Σουμελά στο Νιου Τζέρσεϊ των ΗΠΑ». Όπως κατέγραψε η ομογενειακή εφημερίδα, Εθνικός Κήρυκας: «Στην τελετή... δεν υπήρχαν λόγιοι και επετειακές ‘κορώνες’, παρά μόνο ευχές και λόγια χαράς και συγκίνησης για τη Σάνο Χάλο, που δεν παρέλειψε να δώσει και η ίδια τις δικές της ευχές σε όλους: ‘εύχομαι στον καθένα από εσάς να γίνει 100’ είπε. Λίγο νωρίτερα η ίδια έδωσε επιγραμματικά το στίγμα της ημέρας: «Είμαι χαρούμενη, είμαι υγιής, είμαι μεγάλη» και συμπλήρωσε: «Σας είμαι ευγνώμων». Και όταν την ρώτησαν οι παρευρισκόμενοι ποιο είναι το μυστικό της μακροζωίας της, εκείνη ψύχραιμη και με ύφος στοργικό επεσήμανε: «δεν έχω μυστικό...». Όμως, λίγο μετά, είπε κι ένα τραγούδι στα ελληνικά, έτσι όπως το είχε μάθει στην γη των προγόνων της. Δίπλα της η κόρη της Θία που κατέγραψε στο βιβλίο «Ούτε καν το όνομα μου», την ιστορία του ξεριζωμού του ποντιακού στοιχείου». Κοντά της βρισκόμασταν όλοι μας, με δέος και σεβασμό. Αγκαλιάζαμε τη γιαγιά μας, μια γιαγιά που ίσως κάποιος από εμάς δεν είχαμε ποτέ...».

Ο πρώην Πρόεδρος της Βουλής Δημήτρης Σιούφας, για το θάνατο της Σάνο Χάλο, έκανε την ακόλουθη δήλωση: «Ο θάνατος της Ευθυμίας Βαρυτιμίδου, της θρυλικής Σάνο Χάλο, αποτελεί μια τεράστια απώλεια για τον Ελληνισμό και την απανταχού κοινότητα των Ποντίων. Η Σάνο Χάλο, την οποία εύστοχα ο πρώην Πρόεδρος της Βουλής κ. Απόστολος Κακλαμάνης το 2008 αποκάλεσε Ελληνίδα Άννα Φρανκ, υπήρξε για πολλές δεκαετίες μάρτυρας και σύμβολο της γενοκτονίας των Ποντίων. Μια παγκόσμια πρέσβης για την ανάδειξη και καταδίκη ενός από τα μεγαλύτερα εγκλήματα του 20ου αιώνα.

Ως Πρόεδρος της Βουλής των Ελλήνων, είχα την τιμή να ηγηθώ της πρωτοβουλίας της Βουλής μαζί με τα Ποντιακά Σωματεία να προχωρήσει η Κυβέρνηση στην

έκδοση του σχετικού Π. Δ. με το οποίο αποδόθηκε τιμητικά η Ελληνική ιθαγένεια και στην Σάνο και στην θυγατέρα της Θία Χάλο. Στην εκδήλωση που έγινε για την Ημέρα Μνήμης της Γενοκτονίας των Ποντίων το 2009, επέδωσα, με τη συμμετοχή του τότε Υπουργού Εσωτερικών Προκοπή Παυλόπουλου και του τότε Υφυπουργού Θανάση Νάκου, το σχετικό Φύλλο της Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, με το οποίο η Κυβέρνηση τους απέδιδε την Ελληνική ιθαγένεια και έγιναν δημότισσες του Δήμου Αθηναίων.

Στις 15 Σεπτεμβρίου του 2009, συναντήθηκα μαζί τους στην Βουλή, ημέρα που συνέπιπτε με τον εορτασμό από τη Βουλή των Ελλήνων της Παγκόσμιας Ημέρας της Δημοκρατίας, όπως και σε άλλα 159 κοινοβούλια σε ολόκληρο τον κόσμο. Θέμα αυτού του εορτασμού ήταν η ανοχή. Ανοχή στην άλλη άποψη, στο άλλο φύλο, στον άλλο λαό, στην άλλη θρησκεία.

Αυτός ο πυλώνας μπορεί να κατοχυρώσει την ειρήνη και τη συνύπαρξη των λαών, και όχι οι βιαιότητες και οι γενοκτονίες. Είπα τότε ότι ευχή και προσπάθεια όλων μας οφείλει να είναι ότι τραγικά γεγονότα όπως η γενοκτονία των Ποντίων, καθώς και άλλων χριστιανικών πληθυσμών που έγιναν τον προηγούμενο αιώνα, όχι μόνο στη γειτονική μας χώρα αλλά και σε άλλα μέρη του πλανήτη, τα οποία συμβαίνουν και σήμερα, να μην επαναληφθούν».

Οι δύο Ελληνίδες Πόντιες κρατούσαν με υπερηφάνεια τις ελληνικές ταυτότητές τους. Η συγγραφέας κ. Θία Μάρθα Χάλο μιλώντας για το θέμα της ανεκτικότητας, είπε ότι η μητέρα της, «αφηγούμενη την ιστορία της, ποτέ δεν της μετέδωσε μίσος για κανένα λαό. Η ανεκτικότητα είναι η βάση για να κατανοήσει κανείς την ιστορία και να διδαχθεί από αυτή»

***

Η Σάνο Χάλο συγκέντρωνε όλες εκείνες τις ιδιότητες που έχουν κάνει τους Έλληνες -παρά τις όποιες δοκιμασίες- να δημιουργούν ένα σπουδαίο πολιτισμό και μια μακρόχρονη ιστορία. Κατάφερε να μετατρέψει την τραγωδία σε μια γιορτή της ζωής.

Μέσα από τις στάχτες της αγαπημένης της πατρίδας ξεπήδησε η ζωή στην νέα της πατρίδα.

Αλλά ποτέ δεν ξέχασε και ποτέ δεν επέτρεψε και σε εμάς να ξεχάσουμε...»

***

Πηγή: Βιθυνιακά Χρονικά, Τριμηνιαία Έκδοση της Αδελφότητας Βιθυνών», Έτος Γ', Τεύχος 8, Ιούλιος-Σεπτέμβριος 2014.